

§ 17.

Herr Nyström: Det är ungefär en och en halv månad, sedan vi hade biblioteksfrågan under debatt här i stadsfullmäktige, och vid det tillfället uttalades allmän sympati för den tanke, som då blivit framställd. Själv begagnade jag dock tillfället att förklara, att hur ivrig jag än var att få ett bibliotek till stånd, var jag dock icke beredd att anslå medel för detta bibliotek på det sätt, som utskottet nu föreslagit. Jag anförde som motiv därför

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

ett uttalande av herr Lamm under nämnda debatt, ett uttalande, som visade, att det är för staden hart när omöjligt att bära den bördan. Jag ber att få i stadsfullmäktiges minne återkalla, vad herr Lamm vid nämnda tillfälle, den 17 februari i år, yttrade. Han sade då nämligen bland annat: »För att endast nämna vad jag redan nu vet angående 1914 års budget, så förefaller det mig, som om i konsekvens med vad stadsfullmäktige förut beslutat, det vore nödvändigt att av skattemedel taga kostnaderna för ett skolhus med 300,000 kronor, för bron till stadshuset med 150,000 kronor, för stadshuset med 300,000 kronor, för en provisorisk bro till Liljeholmen med 125,000 kronor, för nytt folkskolehus i kvarteret Gripen med 250,000 kronor och för en isbrytare med 600,000 kronor å nästa års budget; det blir sammanlagt 1,725,000 kronor, endast detta.»

Vi ha sålunda icke någon så lysande ekonomi, att vi egentligen ha råd att bygga några monument. Om en institution eller en enskild person, som har penningar, anslår medel för att fira en bemärkelsedag i sin tillvaro, är ju detta mycket prisvärt och även vanligt. Däremot torde det knappast kunna kallas prisvärt och än mindre vanligt, att man firar en sådan minnesdag genom att lägga skatt på andra, vilka helt visst icke med nöje mottaga detta påbud att betala.

Jag tror för övrigt, att det är fullständigt onödigt, att stadsfullmäktige genom någon dylik byggnad påminna om sin 50-åriga tillvaro. Jag tror, att Stockholms invånare, om de tänka på, huru Stockholms stad utvecklats under dessa femtio år, skola finna, att stadsfullmäktige under tidernas lopp ideligen rest monument över sin verksamhet. För största delen av de framsteg, Stockholms stad gjort under denna tid, ha stadens inbyggare stadsfullmäktige att tacka. Stadsfullmäktige ha sålunda redan rest sin minnesvård, och jag tror, att det snarare är ägnat att minska stadsfullmäktiges popularitet, om vi nu trots det trängande penningeläget göra denna utgift, vilken är mycket större, än som synes av detta beredningsutskottets betänkande, ty sedan huset är byggt tillkomma en hel mängd årliga utgifter för att upprätthålla institutionen.

Jag har nyss blivit återvald till stadsfullmäktig på ett program, där den största sparsamhet med stadens medel utlovats. Även om jag icke genom att mottaga val på detta program förbundit mig att handla efter detsamma, skulle jag ändock icke vilja vara med om denna utgift. Ty för den utgiften finnes det, enligt

mitt förmenande, endast en källa att hämta medel ifrån, och det är den källa, som stadsfullmäktige den 17 sistlidne februari icke ville begagna sig av.

Herr Herlitz: Herr ordförande! Den föregående talaren har erinrat om den senaste diskussionen, angående användningen av den Forsgrénska fondens räntemedel. Jag vill då påminna därom, att hos flera av dem, som vid detta tillfälle yrkade, att dessa medel skulle överlämnas till Svenska cancerföreningens Stockholmsavdelning, låg den tanken tydligen bakom — och det utsades också uttryckligen från en del håll — att det andra då ifrågasatta ändamålet, uppförande av ett centralbibliotek i Stockholm, icke skulle få bliva lidande: det ändamålet skulle främjas i alla fall. Jag tror således, att ett stort antal av dem, som då röstade emot medlens användande till ett stadsbibliotek, gjorde det i den bestämda avsikten att, när frågan om uppförande av ett dylikt bibliotek komme upp i annan form, vara med om att rösta för detsamma byggande av statsmedel.

Vid sådant förhållande skulle jag vilja tro, att beredningsutskottets föreliggande förslag är lyckligt funnet. Ty det innebär ingenting annat, än att ett av alla erkänt gott ändamål skall tillgodoses på det sätt, att den nya institutionens tillkomst knytes samman med firande av en för staden betydelsefull tilldragelse.

Det må nu vara, såsom herr Nyström sade, att det icke är behöfligt att till hugfästade av stadsfullmäktiges 50-åriga tillvaro uppföra den föreslagna biblioteksbyggnaden. Men vem kan säga, huru mycket som är behöfligt för att fira denna högtidlighet? Man skulle likaväl kunna säga, att festskriften är obehöflig, och att ej heller någon högtidssammankomst behöver hållas, ja, att över huvud icke något firande av bemärkelsedagen skulle behöva ifrågakomma. Men när firandet tager sig uttryck i att man befrämjar ett erkänt gott ändamål, hade jag trott, att intet klander däremot skulle uttalas.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Dyrssen: Herr ordförande, stadsfullmäktige! Då jag läste detta betänkande, gjorde jag alldeles samma reflexioner, som nyss blivit framlagda av herr Nyström. Skola vi verkligen fira stadsfullmäktigeinstitutionens 50-åriga tillvaro med att besluta en utgift till så högst avsevärt belopp som en halv miljon kronor,

Angående förslag om anslag till byggnad för stadsbibliotek m. fl. åtgärder i anl. av stadsfullmäktigeinstitutionens 50-åriga tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

med vilken utgift det sedermera, som herr Nyström påpekade, kommer att följa andra årliga utgifter?

Jag har den allra största vördnad för det arbete, som pågår för att sprida upplysning bland de bredare lagren i vår stad. Men jag anser, att de synpunkter, som förra gången, denna fråga var på tal, framfördes av herr Lamm, äro av så välgående betydelse, att de alltid måste stå klara för stadsfullmäktige, då de gå att fatta beslut om en så stor utgift, som här är i fråga.

Nu är det ju så, att ett anslag till uppförande av ett centralbibliotek alldeles icke är av lika trängande nödvändighet att bevilja som en del andra anslag. Jag vill icke ens ställa det i paritet med de krav, som här ifrån socialdemokratiskt håll påpekades vid debatten om de kvarliggande ärendena på stadsfullmäktiges bord.

Då stadsfullmäktige vid ett föregående sammanträde beslöt anslå den Forsgrénska fondens räntemedel till Svenska cancerföreningens Stockholmsavdelning, hörde jag till dem, som röstade för detta, men jag hörde icke till dem, som enligt herr Herlitz mening hade den underförstådda meningen att, så snart fråga uppkomme om anslag till byggande av ett stadsbibliotek, jämväl rösta därför, utan jag resonerade tvärtom på det viset, att röstar jag nu för cancerföreningens framställning, är jag oförhindrad att rösta nej, ifall jag finner, att det belopp, som äskas för uppförande av ett centralbibliotek, är för stort eller skulle komma att alltför mycket tynga på utgiftssidan.

Det förslag, som nu föreligger, nämligen att förmå stadsfullmäktige att i någon sorts stolthet över sin 50-åriga tillvaro bevilja denna ansevärd summa till byggande av ett centralbibliotek, detta förslag synes mig föregripa på ett hittills, så vitt jag minns, tämligen okänt sätt, vad drätselnämnden i frågan kan ha att säga. Centralbibliotekskommitténs betänkande ligger för närvarande hos drätselnämnden, och nämnden har ännu icke yttrat sig däröver. Det föreligger alltså icke någon utredning eller förslag från drätselnämnden, varifrån pengar skola tagas för detta ändamål, var centralbiblioteket skall förläggas o. s. v. Man vill nu först låsa fast stadsfullmäktige genom att förmå dem att anvisa 100,000 kronor till ett dylikt bibliotek och sedan säga till drätselnämnden: kom nu in med det kompletterande förslag, som behövs för att giva stomme åt stadsfullmäktiges beslut.

Jag avgår om några timmar från stadsfullmäktige. Men jag har alltid här sökt att ivra för sparsamhet med kommunens medel. Efter det programmet har jag handlat under de 12 år, jag haft förtroende att vara stadsfullmäktig, och jag anser, att jag skulle svika detsamma, om jag nu röstade för ifrågavarande anslag.

Herr ordförande! Jag anhåller om avslag på beredningsutskottets hemställan i punkt 1).

Herr Nyström: Jag skall blott be att få komplettera mitt förra anförande med något, som jag då glömde, nämligen att yrka avslag på beredningsutskottets hemställan i nu föredragna punkt.

Herr Palme: Herr ordförande, stadsfullmäktige! När jag mottog det utskottsbetänkande, som nu ligger före, var det med stor tillfredsställelse, jag för min del läste beredningsutskottets förslag, då jag tyckte, att det innebär ett värdigt sätt att fira en stor högtidlighet. Jag ber därför, herr ordförande, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Men när nu herr Nyström av sparsamhetsskäl yrkat avslag på det ifrågasatta anslaget, kan jag icke underlåta att tillägga ett par ord. Under den sista valkampanjen spriddes ett litet blad över hela Stockholm, som innehöll ungefär följande: »Stockholms stads skuldsomma är i närvarande stund 175,000,000 kronor. Främja därför sparsamheten i kommunalförvaltningen genom att rösta med allmänna valmansförbundets lista».

Detta gjorde, att jag tog fram de sista årens stadsfullmäktige-protokoll, för att se, i vad mån Stockholms stads väljare hade verklig anledning att följa denna maning. Och jag fann — vilket jag kunde veta förut — att i de allra flesta fall hade avgörandena i stadsfullmäktige icke träffats efter några partilinjer, det måtte ha gällt anslags- eller andra frågor. Men då jag analyserade åtskilliga bland de anslagsfrågor, i vilka stadsfullmäktige hade voterat, så fann jag, att i en del av de stora frågorna, som åsamkat staden betydande utgifter, hade högern ofta varit mycket givmild, medan däremot, när det gällde några hundra kronor till en fattig arbetaränka, ja, då fördes sparsamhetens talan ej sällan från högerhåll.

Nu gäller det här ett anslag till ett ändamål, som avser att tillgodose de många intresse i vår stad. Då kommer ifrån ordföranden i högerns valmansförening en maning till oss att icke

Angående förslag om anslag till byggnad för stadsbibliotek m. fl. åtgärder i anl. av stadsfullmäktigeinstitutionens 50-åriga tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

bevilja detta anslag. Jag tror för min del icke, att det skulle vara i överensstämmelse med en sann sparsamhetsanda att säga nej till ifrågavarande anslag. Jag ber därför, herr ordförande, att även ur synpunkten av anslaget egen betydelse få yrka bifall till beredningsutskottets förslag.

Herr Nilsson: Herr ordförande! Efter den debatt, som fördes här den 17 sistlidne februari, är det verkligen med en viss förvåning, som jag i kväll hört de anmärkningar, som resa sig mot ett bifall till beredningsutskottets förslag ifrån håll, där man då talade så varmt för användande av den Forsgrénska fondens räntemedel till ett centralbibliotek i Stockholm. Det kan verkligen icke annat än väcka förundran, att sådana invändningar komma från detta håll, då man nu verkligen vill söka lösa en så pass viktig fråga som denna.

Det kan hända, att det finnes de, som anse frågan om ett centralbibliotek i Stockholm mindre viktig, ja rent av underordnad. Men det måtte vara sådana personer, som över huvud hysa en ringa tanke om vårt folkskoleväsende och hela vår strävan att giva ungdomen kunskaper för livet. Jag säger, att den, som är en vän av och vill främja folkundervisning och folkuppfostran, han skall icke tveka att giva sitt stöd åt en vidare utveckling av denna angelägenhet.

Jag ber att få erinra om, att tanken på upprättandet av ett centralbibliotek i Stockholm dock är utgången just från en av det partis främste män, som nu söker komma detta förslag till livs, nämligen herr Enell. Stadsfullmäktige ha ju tillsatt en kommitté för utredande av detta ärende, och denna kommitté har efter ett par tre års arbete inkommit med förslag till denna frågas lösning inom en rimlig framtid. Skall man då söka stjälpa det hela i själva portgången! Det vore enligt mitt förmenande synnerligen märkvärdigt.

Det har här talats om, att Stockholms stads utgifter ökas undan för undan och att man därför måste så vitt möjligt föra sparsamhetens talan. Jag tycker, att så skett även i detta fall. Den av beredningsutskottet tillsatta festkommittén, som till hufvudfästade av 50-årsminnet föreslagit inrättande av ett stadsbibliotek i Stockholm, hade för detta ändamål begärt ett anslag på 200,000 kronor. I detta belopp har beredningsutskottet gjort en nedprutning med hälften för nästkommande år. Jag anser, att detta är

en ganska rimlig och överkomlig utgift, helst om man betänker, att varje öre per bevillningskrona ger Stockholms stad en inkomst av 30,000 kronor. Det fordras således en ökning per bevillningskrona av endast c:a 3 öre för att skaffa stadens befolkning av alla klasser den verkliga kulturanstalt, som ett folkbibliotek utgör.

Herr Nyström sade, att stadsfullmäktige icke böra för detta ändamål pålägga ökade utgifter, som kanske av en del av den skattdragande befolkningen skulle ses med större eller mindre ovilja. Jag undrar, om icke stadsfullmäktige vid så gott som varje sammanträde nödgas gå fram på den vägen att besluta utgifter, som medborgare av olika klasser ej ha intresse för eller skulle vilja vara med om, men som man finner sig i för den gemensamma sakens skull.

Det är dock ett faktum, att varje uppborädsstämma i Stockholm lämnar allt större och större tillskott i kommunens kassa, och då kan jag icke förstå, att det anslag, som här ifrågasättes, skulle vara så betungande för Stockholms stad att bära.

Då man tänkt sig, att stadsfullmäktige skulle på ett i framtiden bestående sätt hugfästa minnet av sin 50-åriga tillvaro, undrar jag, om det verkligen finnes ett värdigare och bättre sätt att fira denna bemärkelsedag, än att anslå medel till ett centralbibliotek? Man säger, att stadsfullmäktige under de gångna 50 åren rest sig dylika minnesmärken vid nästan varje sammanträde och att det därför skulle vara obehövt att nu vidtaga någon särskild anstalt för att fira 50-årsminnet. Men jag anser för min del, att ett 50-årsminne som detta dock bör på ett mera markant sätt högtidlighållas.

Jag kan icke finna, att stadsfullmäktige hade större anledning att vid konung Oscars och drottning Sofias guldbryllup anslå medel till ett ålderdomshem, som bär deras namn. Jag anser, att för *Stockholms stad* förelåg mycket mindre orsak att högtidlighålla detta guldbryllup, än vad fallet nu är i fråga om det 50-årsminne, som vi komma att fira den 20 nästkommande april. Jag anser, att vad vi kunna göra för att inför kommande släkten hugfästa detta minne, det böra vi göra, och det kunna vi göra på ett värdigt sätt genom att nu anslå medel till uppförande av ett centralbibliotek.

Herr ordförande! Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Herlitz: Herr ordförande! Herr Dyrssen yttrade, att ett bifall till beredningsutskottets förslag skulle innebära, att stadsfullmäktige skulle föregripa den utredning rörande centralbiblioteks-

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.

(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

frågan, som drätselnämnden hade att avgiva. Här föreläge icke ännu någon klar utredning om den slutliga kostnaden för byggande av ett stadsbibliotek, och detta föregripande skulle därför, enligt hans förmenande, vara något hittintills alldeles okänt, som förut aldrig ha förekommit.

Jag ber då att få fästa uppmärksamheten på, att herr Dyrsens antagande, att här skulle föreligga exempel på något, som aldrig förut hade inträffat, icke är riktigt. Herr Nilsson erinrade nyss om stadsfullmäktiges beslut att i samband med konung Oscars och drottning Sofias guldbryllupp anslå medel till ett ålderdomshem för ålderstigna makar. Förslag därom väcktes i beredningsutskottet utan någon som helst föregående utredning och bifölls utan någon som helst motsägelse från stadsfullmäktiges sida.

Här föreligger dock en utredning, som har pågått ett par års tid. Här föreligger också ett kostnadsförslag, ja, jag tror till och med, att det föreligger ritningar, åtminstone en skiss rörande byggnadens utseende och en plan för anordnandet av det hela. I detta fall föreligger således en mycket fullständigare utredning, än vad som var förhållandet, då anslag beviljades till det s. k. guldbryllupshemmet.

Jag får för övrigt säga, att hade festkommittéerna anat, att det av dem framlagda förslaget skulle giva anledning till en diskussion av den art, som här pågår, så tror jag visserligen icke, att förslaget hade framkommit. Ty det är ju sannerligen icke något angenämt sätt att fira ett stort minne, att man på detta vis tvistar om partiernas ställning till olika frågor. Att vårt förslag kom fram, berodde på den kanske naiva föreställningen hos oss, att just detta förslag skulle vara ägnat att samla så gott som alla stadsfullmäktige. Jag beklagar mycket, att vi så ha misstagit oss. Men såsom frågan ligger före, kan det icke hjälpas.

Herr ordförande! Jag yrkar fortfarande bifall till beredningsutskottets förslag.

Herr vice ordföranden: Herr ordförande, stadsfullmäktige! Inom beredningsutskottet har jag endast med tvekan, slutit mig till det förslag, som här blivit utskottets, och först sedan summan nedsatts till 100,000 kronor i stället för av kommittéerna föreslagna 200,000 kronor.

Jag vill med anledning av den här förda diskussionen säga några ord om, huru jag för min del betraktar saken. Jag har

ansett, att man på grund av föregående kommittéutredning var ense därom, att ett centralbibliotek skulle anläggas i huvudstaden. Och jag har trott, att det skulle vara ett stadsfullmäktige värdigt sätt att lägga en grundplåt till en sådan institution genom att nu till firande av 50-årsminnet av stadsfullmäktiges tillvaro anvisa 100,000 kronor för detta ändamål. Därmed är ju ingalunda sagt, huru och i vad mån medel i övrigt skola anskaffas för ändamålet eller när företaget skall nå sin fullbordan. Man har endast till högtidlighållandet av 50-årsminnet velat giva vid handen, att ett centralbibliotek här skall komma till stånd, och för att möjliggöra detta lämnat en grundplåt av 100,000 kronor att utgå av uttaxerade eller eljest tillgängliga medel.

Här har erinrats om, att stadsfullmäktige vid ett föregående tillfälle, år 1907, då kung Oscar II och drottning Sofia firade sitt guldbryllupp, anvisat en summa av 200,000 kronor — som sedan icke visade sig räcka till, i det att kostnaden översteg detta belopp — till uppförande av ett hem för ålderstigna makar.

Vid sådant förhållande har det synt mig, att stadsfullmäktige, med detta prejudikat för ögonen, mycket väl skulle kunna hufvudsakligen fästa 50-årsminnet av sin tillvaro genom att anslå medel till ett ändamål, om vilket jag föreställt mig, att stadsfullmäktige dock voro ense.

Vad sedermera beträffar frågan, om man skall följa herr Lamm i hans åskådning, att även broar skola byggas med uttaxerade medel, kan man ju lämna detta spörsmål därhän, till dess den saken kommer före.

För min del tror jag, att herr Palme har orätt i sin utsago, att man från höger- eller moderat håll motsatt sig att bevilja några hundra kronor, när det gällt pensioner till fattiga änkor efter stadens arbetare. Det tror jag icke har förekommit, utan i det avseendet har man nog från olika partier inom stadsfullmäktige som oftast visat lika öppen hand.

Att stadens skuldsättning stiger, är givet, då man finner vilka stora krav som ställas på stadens kassa och vilka betydande företag som i framtiden förestå. Men jag tror icke, att man i detta sammanhang behöver så starkt utmåla detta, då det här endast är fråga om att lägga en grundplåt för en institution, om vilken stadsfullmäktige torde vara ense, att den bör komma till stånd. Och särskilt herr Nyström har ju visat sig livligt intresserad av, att ett centralbibliotek här blir uppfört.

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.

(Forts.)

Huru fortsättningen skall bli, om nödiga medel därför skola anvisas från det håll, herr Nyström ifrågasatte, eller icke, den frågan må man överlämna åt framtiden. Här är endast meningen att, som sagt, avsätta en grundplåt och därmed fastslå, att denna institution skall komma till stånd. Jag tror, att stadsfullmäktige under sådana förhållanden och med den förutsättning, som av mig angivits, kunna bifalla beredningsutskottets hemställan.

Herr Lamm: Herr ordförande! Jag har icke tänkt yttra mig i denna fråga, men då det uppstått diskussion och jag blivit citerad ett par gånger, kan jag icke sitta och tiga.

Jag vill då först säga, att om något i de olika partiprogrammen är gemensamt, så är det framhållande av sparsamhetssynpunkten. Uttalanden därom förekomma på alla partiens program: vi ha alla valts in i stadsfullmäktige med uppgift att tillgodose sparsamhetens krav. Och jag tycker därför, att de olika partierna icke skulle behöva kasta varandra i ansiktet programuttalanden om sparsamhet.

Herr Herlitz sade i sitt första anförande, att det var liksom underförstått, när vi behandlade frågan om användande av Forsgrén-ska fondens räntemedel, att vi även skulle komma att bygga ett centralbibliotek i Stockholm. Ja, det var icke blott underförstått, utan det yttrades till och med av en kamrat inom avdelningen till mig, att stadsfullmäktige bort för länge sedan bygga ett sådant centralbibliotek. Och det var mot detta uttalande, som jag reagerade, då jag anförde de siffror, som herr Nyström nyss åberopade.

Vad brobyggnader beträffar — eftersom den frågan här förts på tal — jag vill framhålla, att det ju redan av beredningsutskottet medgivits, att kostnaden därför delvis bör bestridas av skattemedel.

Jag vill betona, huru det skulle komma att betunga vår budget, om vi skulle tillmötesgå de olika anspråk, som från alla håll här komma fram. Jag förstår visserligen, att herr Nilsson såsom biblioteksman skall vara livligt intresserad för inrättandet av ett centralbibliotek och gärna skall se, att detta anslag beviljas. Men jag kan icke finna annat, än att den anmärkning, jag gjorde förra gången, är synnerligen befogad, att det ställer sig svårt att skaffa nödiga medel redan för sådana utgifter, som äro absolut oundgängliga; och dit kan man näppeligen räkna byggandet av ett centralbibliotek.

Vad själva saken beträffar, har jag fattat situationen på samma sätt som herr vice ordföranden, nämligen att det här till en början blott är meningen att lägga en grundplåt till ett centralbibliotek. När fortsättningen skall följa och återstoden av de behövliga medlen beviljas, det får nog bli beroende på, huru de budgetära förhållandena komma att ställa sig i framtiden. Och jag tror sannoligen icke, att drätselnämndens första avdelning skall vara färdig att framlägga förslag i centralbiblioteksfrågan, förrän man får se, huru nästa års budget ter sig. Det är väl icke stadsfullmäktiges mening att gå så ofantligt mycket över den uttaxering per bevillningskrona som vi haft under de senaste åren. Ty det är väl icke meningen, att vi skola giva våra valmän, huru förtjusta de än äro i ett centralbibliotek, någon minnesbeta av denna 50-årsdag, som även jag vill, att vi skola fira på ett värdigt sätt.

Angående förslag om anslag till byggnad för stadsbibliotek m. fl. åtgärder i anl. av stadsfullmäktiginstitutionens 50-åriga tillvaro.
(Forts.)

Herr Romare: Herr ordförande! Då en enskild person ger någon, som firar ett jubileum, en gåva, ser han gärna till, att denna gåva har karaktären av en lyxartikel. Det får icke vara något, som jubilaren själv köper i vardagslag, utan något annat, som icke är nödvändigt för honom. På samma sätt tycker jag, att det bör vara även i detta fall. Här är det visserligen icke stadsfullmäktige, som giva Stockholms stad en gåva, utan det är stadsfullmäktige, som skola gå Stockholms stad tillhanda med att själv giva sig en gåva. Och då tycker jag, att det icke alls är olämpligt, att denna gåva, såsom fallet är med en biblioteksbyggnad, har en viss karaktär av lyxartikel.

När denna fråga var före i stadsfullmäktige den 17 sistlidne februari, framhöll jag för min del, att jag icke kunde se, huru vi skulle kunna uppföra ifrågavarande biblioteksbyggnad med skattemedel, *åtminstone icke under vanliga förhållanden*. Och därför kan jag, som livligt önskar, att en sådan byggnad kommer till stånd, icke annat än med glädje se, att det inträffat en sådan omständighet, som kan göra det möjligt för Stockholms stad att skaffa sig en sådan lyxartikel, som detta bibliotek möjligen kan anses vara. Det är dock icke blott en lyxartikel. Jag hade mycket litet reda på, vad ett folkbibliotek hade för betydelse, innan jag kom in i den kommitté, som stadsfullmäktige tillsatte för utredande av folkbiblioteksfrågan. Men där hade jag tillfälle att sätta mig in i denna sak, och jag har sedan även sett dylika bibliotek i verksamhet utomlands. Och på grund av den erfarenhet, jag därvid fått, tycker jag, att det

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

skulle vara synnerligen bra, om vi kunde få ett sådant bibliotek även här. Det skulle hava rent av en civiliserande inverkan på breda lager av befolkningen, och jag tror icke, att man kunde på ett bättre och ädlare sätt sörja för folkets uppfostran och upplysning än genom att bereda det tillgång till ett verkligt stort och rikhaltigt centralbibliotek, inrymt i en därför lämplig byggnad.

Sparsamhet — har någon sagt — äro vi valda för att befrämja, och det är sannt. Vi ha alla mer eller mindre direkt lovat att verka därför såsom stadsfullmäktige. Jag vet emellertid icke, om någon med skäl kan påstå, att vi ha visat oss så slösaktiga. Jag tror det icke för min del. Är det så att något mycket dyrbart företag jämförelsevis lätt gått igenom här, i stadsfullmäktige, har det kunnat ske, icke därför att det varit dyrbart, utan helt enkelt av det skäl, att det varit viktigt och betydelsefullt för Stockholms stad, och kanske just därför ställt sig kostsamt.

Jag vill icke gå närmare in på denna sak, utan skall endast be, herr ordförande, att få yrka bifall till utskottets förslag, övertygad om att stadsfullmäktige, om de bevilja ifrågavarande anslag, därmed göra hela stadens befolkning en stor tjänst.

Herr Ceder: Ja, herr ordförande, jag har begärt ordet för att redan nu uttala en förhoppning med anledning av det beslut, som jag förväntar, att stadsfullmäktige i kväll komma att fatta i denna fråga.

Jag anser, att om detta centralbibliotek skall bliva, såsom avsett är, ett verkligt minnesmärke i kommunens historia, bör biblioteksbyggnaden icke inträngas bland andra husmassor, på sätt bibliotekskommittén ifrågasatt i sitt förslag, utan jag hoppas, att drätselnämnden, när den kommer med sin utredning, skall föreslå en tomt, som ligger mera fritt och öppet. Och i det avseendet erbjuder sig, enligt mitt förmenande, en alldeles utomordentligt lämplig plats å den plåtå, där Brunkebergsåsen bildar Observatorielunden. Om man tänker sig byggnaden förlagd på denna plåtå med fasaden mot Odengatan, skulle man kunna åstadkomma något verkligt storartadt och monumentalt. Vill man verkligen ha ett värdigt minnesmärke av stadsfullmäktiges 50-årsjubileum, anser jag det vara olämpligt att förlägga den blivande biblioteksbyggnaden bland andra husmassor.

Det kan synas onödigt att redan nu påminna om en sådan detalj, men då ju detta är en betydelsefull dag, som skall bliva

ett minne i kommunens historia, skall det väl också visas utåt genom att minnesinstitutionen förlägges på en plats, där den gör sig.

Nu har det emellertid genom herr Nyströms yttrande blivit blåst en viss partisignal i denna fråga, och yttrandet kort därefter från herr Dyrssens sida bekräftade, att denna partisignal var mera allvarligt menad, än åtskilliga vilja erkänna. I likhet med herr Herlitz kan jag icke underlåta att beklaga, att då vi här uppträda såsom representanter för kommunens medborgare och sedermera ämna fira detta femtioårsjubileum med en fest, vi skola lägga sådana synpunkter på en fråga, som kommer från ett enhälligt beredningsutskott, när det gäller en sak, som skulle vara avsedd att rycka medborgarna i denna stad med sig.

Att förslaget tangerar ett lyxändamål, såsom den siste ärade talaren framhållit, kan jag icke gå in på. Däremot förefaller det mig synnerligen storstilat såsom här också sades. Det förefaller mig vara storstilat, att man kan peka på framtiden, när man firar minnet av en sådan bemärkelsedag och säga, att här gives åt de medborgare, som i framtiden skola styra och ställa, tillfälle till sådan bildning, som utgör rätta underlaget för att de skola vara rätta medborgare i denna stad. Men att då skall läggas särskilda partilinjer på saken måste jag beklaga. Det kan icke annat än sätta frågan i en något egendomlig dager för de medborgare, som icke kunna i detalj följa de här förda förhandlingarna. Önskvärt hade varit, att här hade fattats ett enhälligt beslut, och då hade utsikten att få alla i staden med oss varit större.

Herr ordförande, jag har intet annat yrkande än om bifall till beredningsutskottets hemställan.

Herr Fries: Det har fällts ett ord angående partilinjer vid behandlingen av denna fråga. Jag ber emellertid att få försäkra, att jag i avseende å den ståndpunkt, jag härvidlag intar, icke det ringaste känner mig bunden av det parti, som jag här i stadsfullmäktige räknar mig till; och jag vill tillägga, att till mig åtminstone har från partiledningen intet enda ord sagts i denna fråga, utan jag talar för min del helt och hållet ur egen övertygelse om det lämpliga eller olämpliga i föreliggande förslag.

Det har betonats, att det är ett enhälligt beredningsutskott, som föreslår att staden skall giva sig själv denna gåva, grundläggandet av ett stort centralbibliotek; och jag skulle gärna vilja

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

vara den förste att i ett sådant ögonblick som detta böja mig för det enhälliga beredningsutskottet. Men det kan vara ett enhälligt beredningsutskott på ett sätt och det kan vara det på ett annat. När beredningsutskottet har att stödja sig på de fullständiga utredningar, som enligt gällande lag och gängse kutym skola föregå, innan man fattar beslut här, då är det en helt annan sak. Men nu kan icke beredningsutskottet självt säga, att dess hemställan till oss i afton grundar sig på en fullständig utredning, huruvida vi skola hava ett centralbibliotek eller icke. Jag vet ej, om ärendet har i utredningshänseende kommit ens över halva vägen. Möjligen har det kommit ett litet stycke däröver, men därifrån är väl ändå långt till att ärendet är grundligt och väl förberett. Det synes mig, att i denna fråga angående folkbildningen borde t. ex. överstyrelsen för stadens folkskolor höras, bland annat av den anledningen, att överstyrelsen har överinseende över en hel mängd bibliotek, som äro avsedda för skolbarnen i Stockholm, men säkerligen användes även av deras föräldrar. Någon sådan remiss till överstyrelsen har emellertid icke kommit. Jag förmodar, att även andra myndigheter böra höras, innan vi fatta beslut om inrättandet av ett stort centralbibliotek. *Jag, herr ordförande, vill visst icke säga, att ett centralbibliotek icke skall inrättas, men jag vill icke intaga position i denna fråga, förrän här föreligger grundlig och fullständig utredning.*

Således synes det mig — beredningsutskottet får ursäkta mig, att här faller ett hårt ord, — måhända kan man hitta på något annat ord att »kvitta med» — men det synes mig verkligen, som om utskottet i sitt förslag gått fram så att säga, »i ogjort väder.» Därigenom har det ledsamma inträffat eller måste det ledsamma inträffa här i afton, att ett beslut, som skulle giva relief åt den glädje, vilken vi alla böra känna den 20 april här uppe i festsalen, icke blir enhälligt, utan att i stället stark splittring kommer att yppa sig. Huruvida splittringen blir så stor, att den stjälper beredningsutskottets förslag, kan jag naturligtvis icke veta; ej heller vet jag, om detta anslag måste räknas såsom ett nytt anslag, vars beviljande kräver kvalificerad majoritet — det får lagklokare folk än jag avgöra.

Vad som för mig är avgörande är att själva grundförslaget att bygga centralbiblioteket icke är utrett. Ingen kan bestrida, att, om vi i kväll bevilja 100,000 kronor till detta centralbibliotek, ha vi fastslagit, att biblioteket skall komma till stånd. Var det

skall ligga och hur det skall se ut, är naturligtvis icke avgjort, men huvudsaken är klarerad: det skall bliva ett sådant centralbibliotek.

Jag måste också säga, att jag för min del icke kan anse, att realiserandet av detta förslag är något så över hövan brådskande, ty stadsfullmäktige böra erinra sig, att förutom de många vetenskapliga biblioteken här i staden, som äro förenade med akademierna, och kungliga biblioteket, har varenda församling, såvitt jag vet, ett synnerligen gott och väl skött församlingsbibliotek. I somliga församlingar kan biblioteket visserligen vara något mindre, i andra däremot är det synnerligen stort och livligt frekventerat. Så är t. ex. förhållandet i Östermalms församlingars bibliotek vid Sturegatan. Jag har själv ett par år varit med i styrelsen och sett, hur väl detta bibliotek är skött, och hur alla berättigade krav av befolkningen att få låna böcker där blivit tillfredsställda.

Vidare hava stadsfullmäktige anslagit rikliga medel till grundande och fortsättande av skolbiblioteken. Det förhåller sig lyckligtvis så, att i hvarje folkskola finnes ett rikhaltigt bibliotek för lärjungarna. Dessutom hava vi bibliotek för lärarkåren. Överstyrelsen har vidtagit sådana arrangemang för fördelning av medlen till detta ändamål, att såväl det ena som det andra biblioteket kan behörigen ökas.

Vi hava också enskilda bibliotek, som äro förenade med elementarläroverken. De utgöra högst betydande boksamlingar. Även av detta slags bibliotek finnas sådana, som äro avsedda för lärjungarna och sådana, som äro avsedda för lärarna. Om jag icke misstar mig, finnas också andra folkbibliotek i staden, om de också inte äro av så stor omfattning. — Om lånebiblioteken vill jag i detta sammanhang icke tala.

Jag kan icke övertyga mig om, herr ordförande, att det föreslagna centralbiblioteket är ett trängande behov. I varje fall är det icke fråga om, att folkbildningen här i staden skulle stå på spel, att vi ej i dag bevilja anslag till centralbibliotek. Det är nämligen så lyckligt, att folkbildningens vara eller icke vara ej hänger på tillvaron av ett stort centralbibliotek. Vi kunna gott se tiden an till ett annat år, kanske till nästa utdelning av Forsgrénska donationsmedlen, om det över huvud taget är nödvändigt, att det skall inrättas ett sådant centralbibliotek.

Slutligen, herr ordförande, har jag redan antytt, att, om man skall göra någonting med anledning av denna festdag, bör det vara ett enhälligt beslut därom; jag säger rent ut, att, om man

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

icke hade uppträtt förut i denna sak, utan det hade varit tyst om beredningsutskottets förslag, så skulle icke heller jag hava uppträtt för att störa enigheten. Men då så är, att man tagit till orda i denna fråga, har jag känt det som en viss förpliktelse att säga ut, att jag icke begriper, varför vi i afton skola besluta att hugfästa minnet av stadsfullmäktigeinstitutionens i Stockholm femtioåriga tillvaro med att anslå 100,000 kronor till en institution, om vilken vi ännu icke veta, huruvida den skall komma till stånd.

På de skäl, jag nu anfört, yrkar jag, herr ordförande, avslag å utskottets hemställan.

Herr Borgström: Jag hade icke tänkt yttra mig i kväll, men jag har samma skäl som herr Lamm för att begära ordet, nämligen att då man har blivit citerad, måste man stå upp och förklara vad man yttrat, så att man åtminstone icke får stå till svars för annat än vad man sagt.

Jag skall icke upprepa vad jag yttrade under debatten om Forsgrénska fonden, utan vad jag då sade står jag för, och därför ämnar jag i kväll giva min röst åt förslaget om beviljande av anslag till ett centralbibliotek.

Jag hade icke tillfälle att vara med i beredningsutskottet, då denna fråga där handlades, och jag kan icke neka till att om jag hade varit där, jag icke annat än med en viss tvekan hade kommit att ansluta mig till utskottets betänkande, huvudsakligen av det skäl, som anförts av ett par föregående talare här i afton, att man skall vara enig, då det gäller att fira en sådan högtidsdag som denna. Och jag hade nog klart för mig, att här skulle komma att resas opposition från åtskilliga håll.

Jag får vidare säga, att för min del kan jag icke finna, att herr Ceder har fog för sitt påstående, att man här ser frågan huvudsakligen efter partilinjer. Jag tycker icke man skall föra sådant tal i onödan.

Då den siste talaren väckt på tal frågan, huruvida för ett beslut om beviljande av det föreslagna anslaget behövdes kvalificerad majoritet eller icke, ber jag att få såsom min mening säga, att man väl kan vara i viss mån tveksam, huruvida det är ett nytt anslag eller icke. Men för mig står det närmast såsom ett icke nytt anslag, eftersom vi redan förut understött biblioteksverksamheten. Enligt min åsikt erfordras således här icke kvalificerad majoritet.

Herr Höglund: Jag ber först och främst att få förklara, att jag var bland dem, som röstade för lämnande av anslag till cancerföreningen ur Forsgrénska fonden, men jag var ingalunda bland dem, som då tänkte, att man sedermera skulle vara med om att rösta för ett centralbibliotek, långt därifrån. Därför vill jag också nu förklara, att jag anser det av herr Fries uttalade skälet, för att ett sådant icke är nödvändigt, vara ganska bindande.

Jag tror, att vad som behövs är en väl ordnad biblioteksverksamhet, fördelad på olika ställen i staden. Det behövs flera små bibliotek, men det behövs icke något stort centralt bibliotek med en omfattande och vidlyftig boksamling. Stora bibliotek finnas här i staden till ganska stort antal. Det glädde mig även att av herr Fries få höra, att här finns en hel del väl skötta smärre bibliotek.

För övrigt kan jag icke annat än också uttala mig emot vad som har blivit gängse vana, att man skall begagna alla möjliga tillfällen att fira jubileer. När en människa fyller femtio år, skall det vara fest och likaså när hon fyller sextio år och sjuttio år. Detta festande av sådana helt naturliga anledningar tycker jag är i det hela ganska överflödigt. Det faktum att stadsfullmäktigeinstitutionen har ägt bestånd i femtio år, anser jag vara tillräckligt firat med utgivande av festskriften och med det festsammanträde, som här kommer att äga rum. Förresten bör en åtgärd sådan som den här föreslagna, inrättandet av ett stort centralbibliotek, icke beslutas, såsom nu är påyrkat, i en hastig vändning, utan först skall väl behovet grundligt undersökas och noga studeras, och först sedan det är skett, skall man fatta beslut rörande själva saken. Denna förberedande undersökning anser jag icke vara skedd.

En föregående talare anmärkte i avseende å de stora utgifter, som ägt rum under de sista fyra, fem åren, att högern väl hade varit med om att besluta mycket stora utgifter, tror jag han sade, men den ville icke vara med om att besluta små pensioner till fattiga änkor. Jag undrar, om den anklagelsen är rättvis. Jag tror tvärtom, att högern i det fallet också har visat sig ganska givmild.

Däremot vill jag framhålla, att stadsfullmäktige vid många tillfällen — och därvidlag har högern nog också sin skuld — icke har tvekat att bevilja stora anslag till improduktiva utgifter, som visserligen kunna vara nyttiga och gagneliga, men dock icke giva någon avkastning, under det andra företag, som också fordrat stora utgifter, men som varit produktiva, om de också icke med

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktige-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

detsamma givit avkastning, fastän de dock kunnat väntas sedermera direkt eller indirekt giva avkastning åt stadens invånare, många gånger hava fått sitta emellan.

Den tanken har framkastats, huruvida förevarande anslag skulle vara av den natur, att för dess beviljande erfordrades två tredjedelars majoritet. Den frågan, huruvida kvalificerad majoritet skall erfordras eller icke, har flera gånger varit föremål för votering. Då den frågan här ånyo framkastats, kan jag icke underlåta att uttala den meningen, att en sådan fråga bör aldrig blifva föremål för votering. Då bedöms nämligen saken — och det har erfarenheten många gånger lärt oss — icke efter frågans verkliga innebörd, huruvida det är rätt eller icke, att saken skall avgöras med kvalificerad majoritet, utan många av de i omröstningen deltagande bedöma då den formella frågan alltefter den utgång, de vilja att själva saken skall få. Jag anser, att den formella frågan bör avgöras uteslutande av ordföranden; hans utslag i det avseendet bör vara alldeles avgörande och icke underkastas någon vidare kritik.

En föregående talare sade också, att han trodde icke, att förslaget skulle hava blivit framlagt, om man befarat, att det skulle giva anledning till skiljaktiga meningar i stadsfullmäktige. Däri ger jag honom fullkomligt rätt. Men då anser jag, att det också hade varit naturligare handlat av den talaren, om han, i stället för att fortfarande yrka bifall till förslaget, hade avstått från detta yrkande, ty en jubileumsfest bör icke firas på ett sådant sätt, att det blir underkastat skilda, kanske klandrande omdömen.

En annan talare yttrade något om, hurusom han vore bunden till ett visst handlingssätt på grund av den föregående valkampanjen. Vad den saken angår ber jag att få erinra om, vad en nyligen avgången riksdagsveteran yttrat angående sina minnen från riksdagstiden. Han sade, att vad som hade verkat skadligast på arbetet i riksdagen var valmötena och de uttalanden, som där hade blivit gjorda. Detsamma kan nog i viss mån tillämpas på stadsfullmäktige och deras val. Jag tror, att ju mindre avseende man fäster vid vad som passerat under valkampanjen, dess gagneligare och lyckligare blir det för arbetet här.

Herr ordförande, jag ber att på anförda skäl få yrka avslag å beredningsutskottets hemställan.

Herr Gerhard Magnusson: Jag måste verkligen för min del medgiva, att jag i egenskap av ledamot i berednings-

utskottet finner det ganska pinsamt att få ett förslag debatterat, när det gäller att skänka stadens invånare en present. Det torde väl kunna sägas, att det i allmänhet är ganska pinsamt när en present skall debatteras, och i förevarande fall torde detta vara dess pinsammare, som man av en föregående debatt i stadsfullmäktige trott sig kunna utgå ifrån att här fanns enighet i saken.

Nu säger herr Fries, att här föreligger icke något verkligt trängande behov. Men härpå vill jag svara, att om man bestämmer sig för att giva bort en födelsedagspresent åt en person, så förhåller det sig väl ändå i allmänhet så, att man icke precis söker ut något, varav det kan föreligga ett verkligt trängande behov hos den, som skall få presenten, utan man försöker väl hitta på någonting, varav mottagaren icke har ett verkligt trängande behov, men som han ändå är synnerligen glad åt och anser sig väl behöva, fastän han icke i vardagslag tycker sig hava råd att skaffa sig det. Så har jag fattat förhållandet även i avseende å här ifrågavarande present. Men, som sagt, sedan frågan väl börjat diskuteras, kan jag icke neka till, att det synes mig vara ganska pinsamt att behöva gå till beslut och kanske med några rösters övertikt få ett bifall till beredningsutskottets hemställan.

Jag kan emellertid icke underlåta att uttrycka min förvåning över, att herr J. F. Nyström var den, som började denna debatt på det sättet, att han yrkade avslag å utskottets förevarande hemställan. Med tanke på det sätt, varpå han talade för biblioteket vid behandlingen av frågan om användande av Forsgrénska fondens medel, tog jag nämligen för givet, att han skulle befinna sig bland dem, som man först och främst tillfredsställde med detta förslag. Om vi för övrigt tänka på det sätt, varpå frågan behandlades vid det tillfället och erinra oss dem, som yttrade sig i fråga om biblioteket, trodde jag, att detta var ett förslag, som skulle ena stadsfullmäktige.

När vi i alla fall icke kunna komma till enighet, ber jag att med anledning av frågans läge få föreslå stadsfullmäktige, att vi besluta återremittera den till beredningsutskottet, i förhoppning, att utskottet inom någon kortare tid, inom fjorton dagar eller så, skall kunna hava denna sak färdig, så att det åtminstone kan komma upp ett nytt förslag eller åtminstone förberedas någonting, som ger anledning till att giva en present åt stadens invånare, vilken blir mindre diskuterad.

Det har här talats om partilinjer. Jag ber då att få säga, att jag går i denna fråga icke efter någon partilinje, men jag ber

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

att få citera ett yttrande, som gör, att jag verkligen för min del gått med på detta förslag. Det är ett yttrande av herr J. F. Nyström, vilken vid debatten angående användningen av Forsgrénska fondens disponibla medel framhöll bland annat följande: »Enligt min uppfattning är av de framställda förslagen förslaget om ett folkbiblioteks uppbyggande ett sådant ändamål, ett ändamål utav synnerligen viktig natur och ett ändamål, som staden förr eller senare måste se till, att den uppfyller».

Jag håller fullständigt med honom härutinnan, och jag tillåter mig uttala, att jag helst skulle hava önskat, att man i afton beslutat enligt den tankegången; men eftersom man icke lyckats uppnå enighet härom, ber jag som sagt, herr ordförande, att få yrka återremiss av ärendet.

Herr Malm: Då denna fråga förra gången — visserligen på ett helt annat sätt — låg på stadsfullmäktiges bord, röstade jag emot den. Jag gjorde det då förnämligast av det skälet, att det dessutom förelåg förslag om tillgodoseende av ett annat ändamål med de disponibla medlen, och jag ansåg detta ändamål vara mera behjärtansvärt. Tillika gjorde jag det, emedan jag för min del ingalunda är övertygad om, att lösningen av Stockholms stads folkbiblioteksfråga går i den riktning, att ett centralbibliotek bör inrättas. Jag skall emellertid icke vid denna sena timme taga upp en diskussion angående den frågan, ty i afton föreligger det för mitt vidkommande ett långt viktigare skäl för avslag, och det är hänsyn till kostnaden. I en tid, då allt större och större krav ställas på de skattdragande inbyggarna, då är det åtminstone för mig otänkbart, att anslå en summa av en sådan storlek, som det här är fråga om, utan att det föreläge ett ytterst trängande behov. Att ett sådant trängande behov föreligger, har man icke här i afton kunnat bevisa, och under sådana förhållanden kan jag icke finna något skäl, till att nu ytterligare öka stadens skuldbörda och anlita de skattdragandes förmåga att åstadkomma erforderliga medel; och jag kan så mycket mindre göra detta, som vi icke kunna överblicka ställningen och bedöma hur stor summa det här gäller. Vi hava fått oss förelagt förslag om att nu anslå ett belopp av 100,000 kronor, och man har visserligen inom parantes angivit slutsumman till 500,000 kronor, men ingenting borgar för att det kommer att stanna vid denna slutsumma.

Ja, här har under diskussionen i afton t. o. m. antytts, att det förslag, som framlagts av kommittén, icke alls skulle vara lös-

ningen på frågan om inrättande av ett centralbibliotek, utan man har föreslagit, att det i stället skulle uppföras en monumental byggnad å en fritt liggande plats — och kostnaden för en sådan monumental byggnad, avsedd för ett centralbibliotek, kommer säkerligen icke att stanna vid 500,000 kronor. Följaktligen torde detta anslag, om det blir beviljat, komma att draga med sig vida högre utgiftsbelopp i fortsättningen, än här antytts.

Under sådana förhållanden kan jag, herr ordförande, icke annat än yrka avslag å föreliggande förslag.

Herr Nilsson: Under den debatt, som här fördes om fördelningen av Forsgrénska fondens disponibla medel, var det en ärad talare, herr Warburg, som vågade uttala den misstanken, att stadsfullmäktige icke läst bibliotekskommitténs förslag. Och den debatt, som förts här i afton, ger honom ju fullkomligt rätt i denna hans uttalade förmodan. Men det är synnerligen smärtsamt, att man bland de herrar, som icke hava tagit närmare del av ifrågavarande kommittébetänkande, skall behöva inränga folkskoleöverstyrelsens aktade ordförande. Och det måste man väl göra, ty hade han läst bibliotekskommitténs betänkande, hade han säkerligen varit mera på det klara med frågans verkliga innebörd och med vikten av inrättande utav ett centralbibliotek. Man kan väl ändå icke, trots allt, jämföra ett centralbibliotek med vare sig folkskolebiblioteken eller församlingsbiblioteken. Folkskolebiblioteken torde komma att bibehållas under alla förhållanden, även om man inrättar ett kommunalt centralbibliotek. Församlingsbiblioteken åter skulle naturligtvis inordnas i den gemensamma förvaltningen och bilda delar av den större institutionen.

Trots herr Fries' påstående vågar jag göra gällande, att församlingsbiblioteken i Stockholm, sådana förhållandena nu där äro, befinna sig i ett ganska bristfälligt skick. En massa kunskapssökande få där nöja sig med, kan man säga, den mera genomsnittliga litteraturen på alla områden.

Vad sedan gäller den anmärkningen, att man skulle reservera anslag, innan man visste, huru de komme att användas, ber jag att få erinra om, att så skejt ofta nog förut. Vi anslogo exempelvis för ett par år sedan ett ganska stort belopp till en ny läroverksbyggnad i kvarteret Resedan. Kan någon här säga, huru den byggnaden kommer att se ut, är det någon, som vet det ännu?

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

Pengarna blevo emellertid anvisade för ändamålet, men det var då fråga om en läroverksbyggnad för en viss klass barn.

Vidare nämnde herr Fries något om lärarbiblioteken i våra folkskolor, och då en hel del talare ha framhållit, att vi borde vara sparsamma, vill jag belysa den saken med några ord. Jag är själv medlem av folkskoleöverstyrelsens bibliotekskommitté, och jag har sett, att man där är ganska frikostig och slösar rätt mycket, när det gäller att anvisa medel till våra lärarbibliotek. Jag tror därför, att man skulle vinna åtskilligt genom att centralisera även dessa lärarbibliotek i ett kommunalt bibliotek.

Säkert är, att Stockholms stad genom att plottra bort pengar till en massa skolbibliotek icke vinner vad den skulle vinna genom en klok hushållning med dessa medel och genom att väl avväga deras användning. Det må stå stadsfullmäktige fritt att till en obestämd framtid uppskjuta den föreliggande viktiga frågans lösning, men då få också stadsfullmäktige taga konsekvenserna av ett sådant beslut i form av krav på ökade anslag till olika folkbibliotek här i Stockholm. Påtaga sig stadsfullmäktige dessa konsekvenser, blir det kanske icke heller så billigt.

Slutligen vill jag säga, att bibliotekskommittén icke tänkt sig, att det skulle uppföras någon monumental byggnad på en ytterst gentil plats, såsom herr Ceder satte i fråga. Vi ha i förbigående även sett på den plats han talade om, men vi funno den för krävande, om jag så må säga, för en byggnad, som vi vilja ha ganska enkel och anspråkslös, men fullt lämplig för sitt ändamål. Jag vill understryka, att vi inom kommittén icke tänkt oss, att man skulle uppföra en monumental praktbyggnad, utan en praktisk byggnad för ett praktiskt anlagt kommunalt centralbibliotek.

Herr Kinander: Jag begärde ordet redan innan herr Magnusson framställt samma yrkande, som jag tänkt göra. Jag vill icke förlänga diskussionen med att gå in i någon sakdebatt, utan får endast tillkännagiva, att jag för min personliga del skulle med tillfredsställelse sett, att beredningsutskottets förslag här i afton blivit antaget, men endast under den förutsättningen, att detta hade skett enhälligt. Då emellertid av debatten framgick, att här saknas denna enligt min mening nödvändiga förutsättning för hufvudständigt, på sätt som föreslagits, av 50-årsminnet, ber jag att få instämma i herr Magnussons yrkande om återremiss.

Herr Herlitz: Herr Höglund gjorde ett uttalande, som jag icke kan lämna oemotsagt, då han vände sig mot den hittills följda praxis, att frågor, huruvida $\frac{2}{3}$ majoritet skulle erfordras, avgjordes av stadsfullmäktige genom votering, och då han framförde den önskan, att sådana frågor skulle avgöras av ordföranden ensam. Jag får för min del säga, att enligt min livliga övertygelse — och det är icke första gången jag har anledning att tänka på denna sak — herr Höglunds önskemål stå i strid med kommunalförordningen. Vill han realisera detsamma, måste man därför åstadkomma en lagändring. Huruvida en sådan ändring verkligen vore önskvärd, finner jag mycket tvivelaktigt, men en sak är icke tvivelaktig, och det är, att det skäl, han anförde icke är hållbart. Han yttrade, att erfarenheten visat, att stadsfullmäktige vid sådana voteringar icke röstat efter sin åsikt, angående hur den formella frågan skulle bedömas, utan efter sin åsikt i själva saken. Jag kan försäkra herr Höglund, att om han vill göra sig besvär med att läsa igenom stadsfullmäktiges protokoll under de senaste 20 åren, skall han finna en mängd fall som visa — ja, jag vågar påstå, att alla sådana omröstningar ådagalägga — att stadsfullmäktige i mycket stor utsträckning röstat på det sätt i majoritetsfrågan, som skulle ha varit ogynnsamt för dem beträffande sakfrågan, och således att de icke lagt sin åsikt i sakfrågan till grund för voteringen i den formella frågan. Jag är alldeles viss om att detta i ett mycket stort antal fall kan påvisas.

Herr ordförande, jag skall till slut be att få säga, att jag med hänsyn till det läge, vari saken befinner sig, instämmer i herr Magnussons yrkande om återremiss.

Herr Broomé: Jag skulle ha kunnat avstå från ordet, ty de båda senaste talarna, herrar Kinander och Herlitz, ha uttryckt vad jag tänkte säga, att läget blivit rätt och slätt så pinsamt, att man är mer än besvärad, då man skall avgöra, huru man i denna fråga i dag skall rösta. Om frågan kommit fram i vanlig ordning, skulle jag på de skäl, herr Fries anförde, röstat emot förslaget, men så som det nu blev framlagt, var jag övertygad om, att det skulle med entusiasm omfattas av alla, och jag var därför beredd underordna min lilla privata mening under den stämning och den känsla, som bar upp förslaget. Men då jag nu finner, att det icke kan genomföras med den festivitas, som det kräver, är det icke roligt att mot sin övertygelse i själva saken gå med på förslaget,

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)

och jag finner då icke någon annan ståndpunkt lättare att intaga i detta ögonblick än att instämma i yrkandet på återremiss.

Herr Stendahl: Herr ordförande! Jag skall för min del icke motsätta mig en återremiss, men för den händelse återremissyrkandet icke bifalles och votering kommer att företagas, ber jag att få framställa det bestämda yrkandet, att kvalificerad majoritet måtte fordras, för att anslaget skall beviljas. Jag har samma uppfattning som herr Höglund, att det förfarande, som användes i sådana här fall inom stadsfullmäktige i Stockholm, är oriktigt. Vår ärade ordförande och en så pass erfaren man som herr Herlitz ha en motsatt uppfattning. Jag kommer därför, att vid lämpligt tillfälle hos regeringsrätten överklaga det här praktiserade förfarandet för att på så sätt få fastslaget vilken uppfattning är den riktiga.

Herr Fries: Det har nu yrkats återremiss, jag utgår ifrån, att yrkandets innebörd icke är, att ärendets avgörande skall förlängas ad calendas graecas utan komma fram i riktig ordning i sammanhang med herr Enells motion samt bliva behandlat så, som alla ärenden här i stadsfullmäktige skola behandlas.

Om återremissen rörande biblioteket innebär detta, skall jag också be att få förena mig i yrkandet om återremiss, och jag vill uppmana de herrar, som här framställt samma yrkande som jag, nämligen om avslag, att förena sig med mig, så att vi slippa ifrån en otrevlig votering. På det sättet kunna måhända alla enas. En sådan enighet blir ju också ett monumentum, om också ej precis aere perennius i klassisk mening.

Friherre Palmstierna: Vid denna frågas avgörande kan jag för min del icke underlåta att uttrycka ett mycket livligt känt beklagande, att, när vi skulle gå till ett beslut, som vi åtminstone på vårt håll förutsatte skulle bli enigt, angående firande av den minnesrika dag, då denna institution varat i 50 år, man i stället rivit upp en debatt av denna beskaffenhet. Jag måste djupt beklaga detta, och för stadsfullmäktige finnes näppeligen något annat val än att biträda det yrkande om återremiss, som är framställt.

Herr Borgström: Jag skall också be att få ansluta mig till dem, som yrkat på återremiss, men jag lägger alldeles icke

däri den betydelse, som herr Fries gjorde, hans yttrande måste bero på något missförstånd. Här gäller det endast på vad sätt, vi skola fira 50-årsjubileet, och den saken måste vara avgjord före den 20 april, annars blir det för sent.

Herr Gerhard Magnusson: Jag skall också be att få säga, att jag med mitt yrkande om återremiss icke avsett att återremittera frågan om centralbiblioteket, för att den skall komma fram i vederbörlig ordning, utan det gäller nu, huru vi skola fira 50-årsjubileet. Detta var vad jag menade. Antingen få vi komma med ett annat förslag till firande av detta jubileum, och det skall då föreligga inom 14 dagar, eller också förfaller hela saken.

Herr Höglund: Jag skall be att få återtaga mitt förslag om avslag och förena mig med dem, som yrkat återremiss, och jag skulle däri vilja inlägga samma mening som herr Fries, men vill dock säga, att ett yrkande på återremiss icke betyder något annat än återremiss.

Herr Nyström: Jag skall också be att få återtaga mitt yrkande om avslag och förena mig med dem, som yrkat återremiss, men jag vill säga ifrån, att jag kommer att opponera mig mot varje förslag, som avser att vi skola uppresa något monument över oss själva på stadens bekostnad.

Herr Malm: Jag instämmer i herr Magnussons yrkande på återremiss med frångående av mitt eget om avslag.

Herr Dyrssen: Jag förenar mig i yrkandet om återremiss.

Herr Palme: Jag förenar mig med herr Magnusson i hans yrkande.

Herr ordföranden: Enligt min uppfattning är det icke ett nytt behov, som det nu är fråga om att tillgodose, utan samma behov har blivit tillgodosett av stadsfullmäktige under liknande former förut. Folkbildningen hava stadsfullmäktige sökt befrämja genom anslag till bibliotek. Emellertid är det yrkande framställt, att det för bifall skall erfordras kvalificerad majoritet. Behaga stadsfullmäktige besluta, att för bifall till första punkten skall erfordras kvalificerad majoritet?

Angående
förslag om
anslag till
byggnad för
stadsbibliotek
m. fl. åtgärder
i anl. av stads-
fullmäktig-
institutionens
50-åriga
tillvaro.
(Forts.)